

N:o 216.

Af herr A. M. Lundberg, om ändring i Kongl. Maj:ts proposition om ändrade bestämmelser med afseende på de allmänna läroverken och pedagogierna.

Med anledning af Kongl. Maj:ts proposition till Riksdagen angående ändrade bestämmelser rörande de allmänna läroverken och pedagogierna samt med särskildt afseende å den utaf herr O. Vahlin nästlidne tisdag afgifna motion torde mig tillåtas värdsamt hemställa, att, så vida icke första klassen vid rikets alla elementarläroverk indrages, Riksdagen ej heller må besluta indragning af någon utaf pedagogierna utan desamma bibehållas med åtminstone en lärare.

Såsom skäl för indragning af uppgifna pedagogier har enligt statsrådsprotokollet för den 14 februari 1887 af dåvarande chefen för kongl. eklestistikdepartementet, uti hvilkens förslag härutinnan nuvarande departementschefen utan vidare andragande instämt, endast anförts, att dessa läroverk hade »så väl under tioårsperioden 1873—1882 som under femårsperioden 1881—1885 haft ett obetydligt lärjungeantal» och »vore i allmänhet förlagda till orter, som egde eller i närmaste framtiden komme att få lätta kommunikationer med städer, der allmänna läroverk funnes». Sistnämnda förhållande lär dock med större skäl kunna åberopas i afseende å indragning af andra läroverk eller högre klasser deraf, helst väl angeläget må synas, att lärjungarne under yngre åren få, så vidt ske kunde, vistas i sina föräldrahem; och hvad angår »ett obetydligt lärjungeantal», torde sådant väsendtligen hafva berott derpå, att en lärare, som befunnits vara

olämplig att, lemnad åt sitt eget godtfinnande, utöfva verksamhet, icke kunnat till annat läroverk förflyttas; och lärer ett ringa lärjungeantal egentligen hafva betydelse, så vidt det för hvarje lärjunge i förhållande till lärarens aflöning medfört större kostnad; men förekommer härvid anmärkningsvärdt, att, vid det i ofvanberörda statsrådsprotokoll upptagits, att »enligt den utredning, som meddelats i bilagorna till statsutskottets utlåtande n:o 14 b. vid 1882 års riksdag, utgjorde statens medelkostnad för hvarje lärjunge under åren 1877—1881 vid högre läroverken 180 kr. 27 öre, vid femklassiga läroverken 156 kr. 60 öre, vid de treklassiga 222 kr. 62 öre och vid de tvåklassiga 192 kr. 83 öre», så har förbigåtts eller tillfälligtvis förgåtits, att samma bilaga, hvarifrån sistnämnda belopp hemtats, utvisar, att statens kostnad för hvarje lärjunge uti enklassiga pedagogier utgjort under oförmälda femårsperiod endast 77 kr. 86 öre i medeltal, och således icke ens hälften af kostnaden vid något af de andra läroverken; och om under senare åren äfven vid enklassiga pedagogier statens kostnad för undervisningen af hvarje lärjunge blifvit något större än förut, lär den väl i allt fall varit väsentligen mindre än vid de öfriga läroverken, så att härutinnan icke kan förefinnas någon grund för indragning af sådana pedagogier, helst om man fäster uppmärksamheten derå, att en lärare vid dylik skola undervisat i särskilda främmande språk och samtidigt läst med två eller flera afdelningar. Tillbörligt eller skäligt kan väl därför icke anses, att, vid det man söker bereda tillgångar för bättre aflöning åt lärare inom kommuner eller län, som i förhållande till folkmängden äro försedda med betydligare antal läroverk och lärare, skulle indragas de med ringa kostnad för statsverket förenade skolor, som från äldre tider funnits i smärre stadssambällen och hvaraf dessa jemte omgifvande socknar med förökad folkmängd fortfarande äro i behof.

Stockholm den 8 mars 1890.

A. M. Lundberg.